

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi valtion vientitakuista

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 6 päivänä helmikuuta 2001 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi valtion vientitakuista (HE 215/2000 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 2/2001 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ympäristöministeri Satu Hassi ja erityisavustaja Marko Ulvila
- apulaisosastopäällikkö Risto Paaermaa ja teollisuusneuvos Eeva-Liisa Virkkunen, kauppa- ja teollisuusministeriö

- hallitusneuvos Raine Vairimaa, valtiovarainministeriö
- linjanjohtaja Kalevi Ahti ja linjanjohtaja Päivi Luostarinen, ulkoasiainministeriö
- toimitusjohtaja Markku Mäkinen, liiketoimintajohtaja Topi Vesteri ja lakiasiainjohtaja Marja Karimeri, Finnvera Oyj
- osastopäällikkö Jyrki Laakso, Suomen Pankkiyhdistys
- johtaja Risto Suominen, Suomen Yrittäjät
- ekonomisti Peter J. Boldt, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- osastopäällikkö Juhani Huttunen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- johtaja Timo Airaksinen, Metalliteollisuuden Keskusliitto MET
- rahoitusjohtaja Pekka Hölttä, Metso Oyj.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi nykyisen vientitakuulain korvaava puitelakityyppinen laki valtion vientitakuista. Laissa säädetään valtion vientitakuisiin sovellettavista ehdoista ja periaatteista. Vientitakuuta myönnetään viennistä tai ulkomaille suuntautuvista investoinneista syntyvän tappionvaaran varalle. Vientitakuilla voidaan erityisistä syistä kattaa myös ulkomaille suunnattavien investointien kaupallisia riskejä. Laissa ei ole toimialarajoituksia. Vientitakuu-

den tarkoituksena on vahvistaa Suomen taloudellista kehitystä edistämällä vientiä ja yritysten kansainvälistymistä.

Vientitakuu voidaan myöntää valtioneuvoston erityisistä syistä antaman valtuuden nojalla silloinkin, kun vientiin tai ulkomaille suuntautuvaan investointiin liittyy tavanomaista riskinottoa suurempia riskejä.

Vientitakuuta myönnettäessä ja vientitakuun ehtoja vahvistettaessa otetaan huomioon vienti-

takuuta koskevat Suomea sitovat kansainväliset säännökset ja määräykset, kansainväliset kilpailutekijät sekä taattavan hankkeen ympäristövaikutukset osana hankkeen kokonaisriskiarviointia.

Vientitakuista peritään katettavaan riskiin perustuva takuumaksu, ja niistä voidaan periä kustannuksia vastaavia käsittelymaksuja.

Valtion edun turvaamiseksi tappionvaaran varalta voidaan suojautua vakuutuksilla, vakuuksilla, vastuiden vaihtosopimuksilla ja muilla järjestelyillä.

Vientitakuiden ja suojautumisjärjestelyiden yhteenlaskettu vastuu saa olla enintään 7 900 miljoonaa euroa. Erityisriskinoton takuuvastuut saavat kuitenkin olla enintään 700 miljoonaa euroa ja kaupallisia riskejä kattavien investointitakuiden takuuvastuut enintään 200 miljoonaa euroa.

Vientitakuut myöntää ja niitä hallinnoi valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vientitakuutoiminnassa noudatettavista periaatteista.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hyväksytään pääasiassa perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetyin muutoksin.

Valtion vientitakuilla täydennetään rahoituspalvelujen tarjontaa silloin, kun rahoitusta ei ole ollenkaan tai riittävästi saatavissa yksityisiltä rahoittajilta riskipitoisuutensa vuoksi. Vientitakuiden myöntäminen on perusteltua silloin, kun niillä saatetaan suomalaisyritykset tasavertaiseen kilpailukykyiseen rahoitusasemaan ja kun ne hyödyttävät Suomen kansantaloutta.

Valtion vientitakuut myöntää ja niitä käytännössä hallinnoi Finnvera Oyj. Yhtiön hallitus on hyväksynyt vientitakuutoiminnan ympäristöperiaatteet. Yhtiö arvioi muun muassa ympäristöriskit vahvistamiensa periaatteiden mukaisesti. Kansainvälisen käytännön mukaisesti yhtiö edellyttää vähintään hankkeen kohdemaan voimassa olevan lainsäädännön ja viranomaismääräyksiensä noudattamista. Suomi on aktiivisesti mukana OECD:ssä ympäristövaikutusten arviointiin liittyvässä yhteistyössä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että valtion vientitakuutoimintaa harjoitetaan eettisesti vastuullisella tavalla. Ympäristökysymysten ohella eettisesti vastuulliseen käyttäytymiseen kuuluu muun muassa ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja työntekijöiden perusoikeuksien turvaaminen. Tämän vuoksi Finnvera Oyj:n tulee kiinnittää vientitakuuta saavien yritysten huomiota

OECD:n hyväksymien monikansallisten yritysten toimintaohjeiden noudattamiseen.

Valtion vientitakuista annetun lain mukaiset takuusopimukset ja muut vastuusitoumukset ovat luonteeltaan yksityisoikeudellisia sopimuksia. Niitä koskeviin päätöksiin ei voida hakea muutosta valittamalla, vaan riidat ratkaistaan tapausittain yleisessä tuomioistuimessa, jollei muuta ole sovittu.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki valtion vientitakuista

10 §. Pykäläehdotuksen 3 momentin mukaan vastuun laskemista varten sopimusvaluutta muunnetaan euroiksi vientitakuun voimaantulopäivän valuuttakurssin mukaan.

Valiokunta on muuttanut säännöstä siten, että vastuu lasketaan nykyiseen tapaan myöntämispäivän kurssin mukaan. Myöntämispäivä on selkeä aina tiedossa oleva ajankohta, jolloin vastuutilanne on tiedossa reaaliaikaisesti.

11 §. Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten valiokunta on lisännyt pykälään uuden 2 momentin vientitakuiden käsittelyssä ja hallinnoinnissa noudatettavista hallintomenettelylain ja kielilain säännöksistä.

12 §. Perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti lakiin on lisätty uusi pykälä, jossa säädetään julkisuudesta vientitakuuasioita käsiteltäessä. Säännöksessä viitataan viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ja valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 5 §:ään. Viimeksi mainitussa säännöksessä säädetään luottolaitoksiin verrattavasta salassapitovelvollisuudesta.

Vientitakuutoiminnassa luottamuksen säilyttäminen kaikkien osapuolten kesken on erityisen tärkeää. Vientitakuuhakemuksesta ja -päättöksestä saattaa kuluja vuosia lopulliseen kauppasopimukseen. Tietojen vuotaminen kilpailijoille ja hankkeesta mahdollisesti muutoin kiinnostuneille neuvotteluvaiheessa saattaisi kaataa hankkeen kokonaan, jolloin kansalliset menetykset voisivat olla mittavat.

13 ja 14 §. Koska lakiin on lisätty uusi 12 §, hallituksen esityksen 12 ja 13 § on siirretty sellaisenaan 13 ja 14 §:ksi.

2. Laki valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Valiokunta on korvannut 2 momentissa olevan viittauksen vientitakuulakiin (479/1962) viittauksella uuteen lakiin valtion vientitakuista.

3. Laki valtioneuvoston asetuksen 4 §:n muuttamisesta

4 §. Myös tässä säännöksessä oleva viittaus vientitakuulakiin on muutettu viittaukseksi uuteen lakiin valtion vientitakuista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muuttettuna (Valiokunnan muutosehdotukset) ja

että hyväksytään uudet 2. ja 3. lakiehdotukset (Valiokunnan uudet lakiehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki valtion vientitakuista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1—9 §
(Kuten HE)

10 §

Vastuuraajat

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun vastuun laskemista varten sopimusvaluutta muunnetaan euroiksi käyttäen *vientitakuun myöntämispäivänä* Euroopan keskuspankin (*poist.*) valuutalle ilmoittamaa kurssia.

11 §

Vientitakuun myöntäminen ja hallinnointi

(1 mom. kuten HE)

Yhtiön on vientitakuiden käsittelyssä ja niitä hallinnoidessaan noudatettava, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) ja kielilaisissa (148/1922) säädetään. (Uusi)

12 § (Uusi)

Julkisuus ja salassapito

Yhtiön tämän lain tarkoittaman toiminnan julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain (443/1998) 5 §:ssä säädetään.

13 ja 14 §

(Kuten HE:n 12 ja 13 §)

Valiokunnan uudet lakiehdotukset**2.*****Laki******valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta****Eduskunnan päätöksen mukaisesti*

muutetaan 18 kesäkuuta 1998 annetun valtion erityisrahoitusyhtiön luotto- ja takaustoiminnasta annetun lain (445/1998) 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 §

Yhtiön antamista sitoumuksista säädetään lisäksi valtion vientitakuista annetussa laissa (/), laivanrakennus- tai laivanvarustamotointia harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtioneuvoksuista annetussa laissa (573/1972), ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtioneuvoksuista ja vientita-

kuista annetussa laissa (609/1973), valtion takuista perusraaka-ainehuollon turvaamiseksi annetussa laissa (651/1985) ja valtion pääomatakuista annetussa laissa (594/1992).

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 200 .*

3.

Laki

valtioneuvoston asetus lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä kesäkuuta 1998 valtioneuvoston asetuksen (444/1998) 4 § seuraavasti:

4 §

Valtion vastuu

Valtio vastaa erityisrahoitusyhtiön antamista *valtion vientitakuista annetussa laissa (/)*, laivanrakennus- tai laivanvarustamatoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annetussa laissa (573/1972), ympäristönsuojelua edistäviin investointeihin myönnettävistä valtiontakauksista ja vientitakuista annetussa laissa (609/1973) ja valtion takuista perus-

raaka-ainehuollon turvaamiseksi annetussa laissa (651/1985) tarkoitetuista takuista ja takauksista, jos erityisrahoitusyhtiölle on lain mukaisessa menettelyssä vahvistettu näitä takuita tai takauksia koskeva maksuvelvollisuus, eikä yhtiö ole sitä täyttänyt.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 _____ .

Helsingissä 25 päivänä huhtikuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Leena Luhtanen /sd	Kalervo Kummola /kok
vpj.	Mari Kiviniemi /kesk	Pekka Kuosmanen /kok
jäs.	Janina Andersson /vihr	Mika Lintilä /kesk (osittain)
	Klaus Hellberg /sd	Olli Nepponen /kok
	Susanna Huovinen /sd	Antti Rantakangas /kesk
	Mikko Immonen /vas	Mauri Salo /kesk (osittain)
	Reijo Kallio /sd	Juhani Sjöblom /kok
	Marja-Leena Kempainen /skl	vjäs. Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.

TaVM 5/2001 vp — HE 215/2000 vp